

формою представлення є надання інформації, яку містить електронний документ, шляхом застосування відповідних технічних засобів. Він виступає найбільш типовим прикладом технотронних документів. Отже, електронний документ – феномен, що має низку унікальних видових особливостей.

Список використаних джерел

1. Асеев Г. Г. Методологія автоматизації діловодства: документи. Вісник Книжкової палати. 2004. № 11. С. 23–26.
2. Карпенко М. Ю. Електронний документообіг у професійній діяльності: конспект лекцій. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 67 с.
3. Кулешов С. Г. Електронний документ у системі сучасного діловодства. *Архіви України*. Київ, 2004. № 4/6. С. 50–53.
4. Лаба О. В. Історіографія розвитку електронного діловодства в Україні. *Молодий вчений*. 2019. № 5. С. 46–50.
5. Матвієнко О., Цивін М. Основи організації електронного документообігу: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 112 с.
6. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2009. 434 с.
7. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
8. Цивін М. Н. Термінологічні проблеми вивчення дисципліни «Електронний документообіг». *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія: науковий журнал*. Київ, 2010. № 1. С. 7–11.

*Побережна Т. І., аспірантка,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ*

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ВІННИЧЧИНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Українське суспільство ХХІ ст., позитивно зорієнтоване на європейський вектор розвитку, активно реформує усі галузі життя соціуму. Відповідно бібліотечна справа також не стоїть осторонь таких змін і активно розвивається, модернізуючи та оптимізуючи усі напрями діяльності. «На різних історичних етапах суспільного розвитку бібліотека розвивається, змінюється і трансформується відповідно до історичного часу та відповідних соціокультурних змін» [3, с. 39]. Визначальний вплив на зміст перетворень усієї бібліотечно-інформаційної сфери держави як важливого форпосту інформаційної безпеки мають суспільно-полі-

тичні події, становлення інформаційного суспільства в Україні, цифровізація та глобалізація.

Тема трансформації системи публічних бібліотек Вінниччини в умовах децентралізації, визначення їх ролі в розвитку регіону, вивчення тенденцій та трендів діяльності як соціально-культурних центрів є надзвичайно актуальною з огляду на обмеженість та фрагментарність публікацій з означеної тематики. Варто наголосити, що питання функціонування публічних бібліотек в Україні є предметом активного наукового інтересу з боку українських знаних бібліотекознавців та авторитетних практиків, серед яких – Ю. Амельченко, Т. Вилегжаніна, В. Завгородня, В. Загуменна, С. Іванова, О. Кісельова, О. Кузьменко, Ю. Новальська, Н. Паянок, Л. Прокопенко, Н. Спаріхіна, О. Шевченко та багато інших. Сукупність обраних ними методів залежить від мети дослідження. Натомість методологічна основа є однією з найпроблематичніших складників наукового студіювання. Тому ми орієнтувалися на публікації, у яких висвітлено теоретико-методологічні засади бібліотечної науки і практики, Ю. Артемова, О. Бруй, О. Воскобойнікової-Гузевої, І. Давидової, О. Клименко, Н. Кунанець, М. Слободяника, О. Сокур, Г. Швецової-Водки.

Прогрес сучасного українського бібліотекознавчого дискурсу можливий лише за умови застосування сукупності взаємодоповнюючих та взаємозбагачуючих сучасних принципів, підходів та методів наукового пізнання у контексті сучасних парадигм та концепцій гуманітарного знання. «Генезі бібліотекознавства як наукової дисципліни документно-комунікаційного циклу притаманний прогрес як загальнотеоретичного, так і теоретико-прикладного рівнів, що зумовлено зміною парадигми до вивчення його об'єкта» [2, с. 50], яким власне і є бібліотека.

Для комплексного дослідження трансформації системи публічних бібліотек Вінниччини в умовах децентралізації застосовано такі філософські *підходи*: діалектичний, системний, соціокомунікаційний, інноваційний, діяльнісний та людиноцентричний, які віддзеркалюють значущість бібліотечно-інформаційної сфери в умовах становлення інформаційного суспільства побудови суспільства знань в Україні. Загальнонаукові *принципи* наукового пізнання (єдності історичного та логічного, усебічності дослідження, об'єктивності, міждисциплінарності) дали змогу багатоаспектно дослідити сучасний стан бібліотечної галузі України та її вплив на громадянське суспільство у нерозривній єдності бібліотекарів і користувачів крізь призму організації діяльності публічних бібліотек Вінниччини. Вичерпне вивчення особливостей здійснення усіх напрямів діяльності публічних бібліотек Вінниччини в умовах децентралізації в Україні та її ефективності, виокремлення чільних стратегій та їх перспективних планів уможливлено через комплекс *методів* (аналізу і синтезу, порівняння, структурно-функціональний, узагальнення, моделювання, термінологічний, джерелознавчого пошуку, інфор-

маційний) як світоглядний базис сучасного пізнання. Домінантними у нашому пошуку стали соціокомунікаційний (далі СКП) і системний (СП) підходи та структурно-функціональний метод (СФМ).

Як справедливо аргументує Н. Кунанець, соціокомунікаційний підхід «постійно використовувався бібліотекознавцями при дослідженні діяльності як окремих бібліотек, так і бібліотек певних типів чи регіонів» [4, с. 17]. Саме завдяки застосуванню СКП нами досліджено публічні бібліотеки Вінниччини як розгалужена соціально-комунікаційна інфраструктура, яка зосереджена на накопиченні, зберіганні, поширенні і продукуванні суспільно важливих знань та необхідної громаді інформації для їхнього успішного розвитку та прогресу. Досліджена мережа публічних бібліотек Вінниччини є важливим складником суспільно-політичних, соціально-економічних, комунікаційних та культурних процесів регіону.

«Системний підхід дає змогу виокремити найбільш загальні та стійкі елементи у взаємодії бібліотек, ґрунтується на виборі найраціональнішого шляху вивчення складних явищ через послідовне розчленування їх до тієї межі, за якою вони втрачають свою якість» [2, с. 51]. Власне використання СП сприяло вивченню трансформації системи публічних бібліотек Вінниччини в умовах децентралізації у часі і просторі, з одного боку, як системи відкритого типу, а з іншого, як підсистеми всієї бібліотечної галузі держави. Як система відкритого типу публічні бібліотеки активно формують та репрезентують конкурентоспроможні інформаційні ресурси як бібліотечні продукти, якими збагачують український та світовий культурно-освітній простір. Як підсистема всієї української бібліотечної галузі діяльність публічних бібліотек Вінниччини базується на чинній нормативно-правовій базі України і зорієнтована на послідовне дотримання і неухильне виконання завдань та рішень Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого як координуючого науково-методичного центру мережі публічних бібліотек держави.

Структурно-функціональний метод дав змогу дослідити функціонування публічних бібліотек Вінниччини в умовах децентралізації, результативну реалізацію покладених на них завдань, збагачення їх ролі на документно-інформаційному рівні як унікального соціального інституту, місія якого упродовж усього періоду існування фактично залишається незмінною. «Бібліотека під впливом ринкових реформ інтегрує в нову інформаційну й економічну реальність і як контрагент інформаційного ринку позиціонує себе виробником інформаційних продуктів і послуг, споживачем і посередником, котрий, на відміну від діяльності інших установ, що є нейтральною до моралі і соціальних цінностей, виступає гарантом гуманістичних традицій суспільного розвитку та засобом підтримки суспільного гомеостазу» [1, с. 47]. Тобто СФМ дав змогу виявити, що в умовах цифровізації публічні бібліотеки Вінниччини активно запроваджують нові електрон-

ні сервіси та послуги задля якісного обслуговування усіх категорій користувачів в електронному середовищі, серед яких виокремлюємо створення електронної бібліотеки, наповнення сторінок у соціальних мережах Facebook, Twitter, Instagram та каналів у YouTube.

Отже, обрана найдоцільніша теоретико-методологічна основа дослідження трансформації системи публічних бібліотек Вінниччини в умовах децентралізації уможливила всебічний аналіз проблеми та охопила багатокomпонентний конгломерат філософських підходів, принципів і взаємопов'язаних загальнонаукових та спеціальних методів наукового дослідження. Це сприяло отриманню достовірних результатів і правомірних висновків, які базуються на широкому фактологічному матеріалі, про те, що сьгоднішні воєнні реалії виразно засвідчили здатність мережі публічних бібліотек Вінниччини, яка перебуває в стані складного перевтілення, адекватно реагувати на виклики воєнного часу, оперативно відповідати на інформаційні, освітні, культурні, дозвілєві потреби користувачів, задоволення яких у режимі 24/7 можливе завдяки постійному впровадженню в щоденну практику сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Давидова І. О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві: автореф. дис. ... д-ра наук з соціальних комунікацій: 27.00.03 / Харк. держ. акад. культури. Харків, 2008. 51 с.
2. Клименко О. З., Сокур О. Л. Кодифікація вивчення бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства в системі наукових комунікацій. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2020. Вип. 60. С. 49–61. URL: http://np.nbu.gov.ua/cgi-bin/np/jrn.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=NP&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASR_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=npnbuimviv_2020_60_5
3. Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Трансформація та розширення функцій бібліотек у сучасному цифровому просторі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 38–44.
4. Кунанець Н. Е. Соціокомунікаційний підхід у бібліотекознавстві: інновація чи відновлення традицій. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2014. № 3. С. 11–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2014_3_4

